

Psikokinezi (PK) hareketsiz bir cisim belli bir uzaklıktan düşünme gücüyle hareket ettirebilmedir. Tüm normal ötesi ya da parapsikolojik olayları tanımlamak için Psi (ψ), 1946'dan beri kullanılmaktadır. Ancak bu psi kuantum mekaniğinde Schrödinger'in dalga fonksiyonu için kullanılan ψ ile aynı harf olmasına karşın anlam açısından aynı şeyi ifade etmez. Bu psi'yi hekimler reçetelerinin başında R ψ şeklinde kullanırlar. Zamanla değişerek R $\square$ haline gelmiştir. Kabaca "al ve uygula" anlamına gelir. Psi'nin iki temel tipi vardır: alıcı psi ve verici-ifadeci psi. Verici-İfadeci psi, bir zihin uzaktan nedensel tesir uyguladığında oluşur. Bu başlık altında PK dışında başka parapsikolojik başlıklar da bulunur.

Psi-etkisi, bir enerji türü ya da klasik bir sinyal değil, zaman ve mekân uzaklığından etkilenmeyen (yerel olmayan) ve ancak psi kaynağı olan insanı, etkilenen nesneyi ve tüm o süreçleri kapsayan "sistem" içinde varlığını oluşturan ya da belli eden şey olarak tanımlanır. Basit olarak kişinin dış nesne ya da süreçlere etki etmesi demektir. Yaygın olarak düşünce gücüyle, bedensel uzuvları kullanmadan cisimler üzerine etkide bulunmadır. Bu masaların, sandalyelerin, kalemlerin, vazoların havalanması ya da yer değiştirmesi şeklinde olabileceği gibi vakum saydam şişeler içinde pusula ibrelerini hareket ettirme, müzik aletlerinin kendiliğinden çalması, çatal-kaşık bükme şeklinde de olabilir. Şarlatanlar ve hayalciler bir kenara bırakıldığında, bu alanda yapılmış ciddi ve akademik çalışmalar vardır.

Uzaktan Etki Olabilir mi?

Eğer zihin, sinir hücrelerini düşünce ile ateşleyebiliyorsa ve bir tür elektrik akımı olan aksiyon potansiyeli oluşturabiliyorsa, neden kaşıkları bükmesin? Eğer beden, zihni etkileyebiliyorsa,

aksinin de doğru olması gerekmez mi? Kütle çekimi uzaktan etkiyebiliyorsa beyin neden etkilemesin? Örneğin, Newton'un çekim yasası aslında çok uçuk ve tuhaf bir fikirdir. Herhangi iki nesne birbirine çekici bir kuvvet uyguluyor ve bu kuvvet her nasılsa, ucsuz bucaksız boş uzayı aşarak Güneş ve Ay'dan Dünya'ya, yıldızdan yıldıza ve galaksiden galaksiye ulaşıyor. Zamanın birçok ünlü biliminsanı bunu "büyücülük fiziği" sayarak dikkate almamıştı. Aslında, Newton'un kendisi de buna pek inanmamıştı. Bütün yaptığı, matematiksel eşitlikleri ortaya koymaktı. Ama ortaya çıkan sonuç aracısız uzaktan etkiydi.

Kuantum mekaniğinde gözlemcinin bir şekilde "katılımcı" olması kabul edilebilir bir şey ise bunun farklı yansımalarının da ortaya konulabilmesi gerekir. Çağdaş ve akıllı, Nobel ödüllü fizikçilerin ortaya attığı, akla ve sağduyuya karşı gelen, sağduyumuzu törpüleyen kuantum mekaniği görüşleri düşünüldüğünde, PK'yi akıldışı ve mantıksız olarak niteleyip bir kenara bırakmak anlamsızdır.

Parapsikolojinin ve alt dalı olan PK'nin mantıksız görünmesinin ve bilim dışı kabul edilmesinin nedeni "sihir" kokusu taşımasıdır. Diğer bir korku da parapsikolojiye verilecek bilimsel desteğin bilim karşıtı tavrı teşvik edeceği düşüncesidir. Ancak, Michael Farady'nin "zihinsel güçle tek bir saman çöpü bile hareket ettirilebilse, evrene ilişkin bakış ve anlayışımızı değiştirmemiz gerekir" dediği düşünüldüğünde, bu konuda küçük de olsa elle tutulur bir şey varsa fiziğin ve sinirbilimlerini yeniden gözden geçirilmesi gerekebilir.

Psikokinezi doğrulanırsa ne olur?□

Olasılıkla yaşamımızda çok fazla değişiklik olacaktır. Öncelikle zihin-beyin etkileşimini ve zihin-çevre etkileşimini çok daha iyi anlar hale geleceğiz.

1. Marvin Minsky'in öne sürdüğü bilgisayar temelli zihin modelleri artık tartışılmaz ve bilincin basit mekanik modellerini çürütür. Bilinçli robotlar yapılıp yapılamayacağı bir daha tartışma konusu bile olmaz.

2. Bilincin-zihnin dereceleri ve miktarı gibi ölçülebilir bir niceliksel kavram oluşturulabilir.

3. Kuantum mekaniğindeki gözlemci sorununa çözüm ortaya konulabilir. Ancak, daha öncede belirttiğimiz gibi, bu genel olarak tüm bilime, fiziğe bakış açımızı değiştirir.

4. Cisimlere etki edebildiğimiz ortaya konulabilirse, başka beyinlere de etki edebileceğimiz (ve etki alabileceğimiz) düşüncesi iyice şekillenir. Bir adım ileri gidilerek beyinler/zihinler arası ilişkiyi sağlayacak telepati konusuna da bakış değişir. Ek olarak, PK yeteneğini ortaya çıkarmak ya da bu yeteneği olanların gücünü artırmak için yeni yöntemler arayışı başlayacaktır.

5. Parapsikoloji bilim dalı olarak kabul edilmeye başlanır. Parapsikoloji araştırmalarına yapılan yatırımlarda artış olur.

6. Ülkelerin askeri kurumları da olasılıkla bu konuya ilgi gösterecek ve yatırımlar yapacaklardır.

7. Dünyaya ve insana olan bakışımız, hatta insandıışı canlılara olan bakışımız kökten değişir.

8. Kumarhanelerde de olasılıkla, PK yeteneği olanları elemek için kapı girişlerine detektörler yerleştirilecektir. Ya da rulet, zar gibi dışarıdan yönlendirilecek şans oyunları ortadan kalkacak ve PK oyunları haline gelecektir.

PK'den şüphe edebiliriz. Tıpkı bilimin ilk kez söylediklerinden daima şüphe edildiği gibi. Ancak, fanatik şüphecilik de aşırı saflık kadar mantıksızdır. Ama, artık parapsikoloji metafizik denilen "fizikten öteki işler" başlığından çıkarılmalı ve yeniden bilim başlığı altında incelenmelidir. Kuantum mekaniğinin söylemleriyle (Schrödinger'in kedisi ve EPR deneyi, vakum, tünelleme gibi) parapsikolojinin söylemleri arasında sihir kokması, gariplik ve sağduyuya aykırılık açısından çok da bir fark yoktur. Hatta kuantum mekaniği daha garip söylemlerde bulunur ve bazı açılardan daha çok sihir kokar.

Günümüzde simyanın bir saçmalık olduğunu herkes bilmektedir. Filozof Taşı gibi bir şey olamayacağı gibi, tenekeyi altına dönüştürmenin basit bir yolu da yoktur (nükleer füzyonla yapılabilir). Ancak, kimyanın çekirdeği olan simya gerçekten önemli sonuçlar doğurmuştur. Simyacılar, maddeleri karıştırma sanatını, asit ve alkalilerin özelliklerini, bazı elementlerin diğerleriyle ilişkisini ortaya koyarak modern kimyayı oluşturmuşlardır. Kimyanın simyadan, astronominin astrolojiden, tıbbin doğal tedavilerden ayrılması gibi parapsikoloji de kendine uygun bir yer bulacaktır. Ama bu diğer bilimlerdeki değişme göz önüne alındığında zaman alacaktır.

Beynin cisimler üzerinde etkisi olabileceği konusunda Itzhak Bentov şunları söyler:

“Bir an için düşüncelerin, eşya ve insanlar üzerindeki etkilerine bakalım. Düşünce bir enerjidir ve beyindeki sinir hücrelerinin belirli bir şekilde ateşlenmesine sebep olur. Bu doğal olarak beyin kabuğunda küçük akımlar üretir ve bunlar kafatasının yüzeyindeki elektrotlar aracılığıyla, duyarlı araçlarla anlaşılabilirler. Başka bir deyimle, bir düşünce; küçük bir hareket olarak başlamasına rağmen, en sonunda tam olgunlaşmış bir düşünce şekline dönüşür ve beyin kabuğunda, en azından 70 miliVolt gücünde bir gerilim üretir. İlk sinir hücresini ateşler ve bu sinir hücresi de sırayla diğer sinir hücrelerinin belirli aralıklarla ateşlenmesine sebep olur. Oysa, bu evren içinde hiç bir enerji yok olmaz. Düşünce tarafından üretilen akımı kafamızın dışında yakalayabilirsek bunun anlamı şu olur: Düşünce enerjisi, elektromanyetik dalgalar şeklindeki bir yayındır ve bulunduğumuz çevre içinde ve nihai olarak kozmos içinde ışık hızına sahiptir.”

Belki de bizim “düşüncenin cisimler üzerine etki etmesi” kavramının arkasında, hayali çok soyut-sanal bir şey varmış gibi algılamaktayız. Bentov’un da dediği gibi, düşünme esnasında beynimizde birçok yerel ve yaygın iyonik elektriksel akım ve manyetik alan değişiklikleri ortaya çıkar. Bunlar beyin yüzeyinden EEG (ElektroEnsefaloGram) ve MEG (ManyetoEnsefaloGram) gibi tekniklerle yerel ve bütün beyin alanı olarak kaydedilmektedir.

Düşünceler kendi bedenimiz üzerine de etki eder. Bu daha çok bilinen bir konudur. Biofeedback (canlısal geri besleme) ile nabız sıklığı, beyin dalgaları, derinin elektriksel direnci, vücut ısısı iradi olarak değiştirilebilmektedir. Canlısal geri besleme sistemlerinde, kişinin etkilemesi istenen beden sinyalleri daha önceden kaydedilerek, güçlendirilerek, kişiye değişik şekillerde geri besleme aygıtlarıyla gösterilerek bunları irade ile değiştirmesi istenir. Belli durumlarda psi yeteneklerinin daha iyi ve belirgin olduğu öne sürülür.

Tablo. Psi yeteneğinin belli deneyler ile ve/veya belli kişiler ile ortaya çıktığı ve altı kadar özelliğın psi yeteneğine yardımcı olabileceğı kabul edilir. □

---

1. Fiziksel gevşeme
  2. Azalmış “fiziksel” uyanıklık veya aktivasyon
  3. Duyusal girdi ve bilgi işlemede azalma
  4. Alıcı mod/ sağ hemisfer işlevi (etki/hareket modu– sol beyin işlevi)
  5. İçsel işleme, hisler ve hayallere karşı artmış farkındalık
  6. Dünyanın doğasına bakış değışikliğı. Örneğın; “olasıdan ziyade daha doğrudan hisleri bilme olasılığına” inanmak
-

Uzaktan Etkiye Kuantum Mekaniksel Bakış

Uri Geller’in psikokinetik metal bükmesi, çalışan saatleri durdurması ya da bozuk saatleri çalıştırması televizyon numarası olarak bir yana bırakılacak bir olay değildir. Bu bilimsel olarak ele alınması gereken bir olaydır. Bilimin esas işi, insanların değer anlayışlarına burnunu sokmak olmasa da, bilim “eğer öyleyse o zaman...” türünden önermeler yapmalıdır. Ancak PK deneyleri de “hobi araştırmacılar”ın elinden çıkmalı ve modern laboratuvarlara girmelidir. Daha sonra da görüleceğı üzere PK etkisi çok zayıf bir etkidir. PK’nin fiziksel süreçlere etkisi, rastlantı ortalamasında küçük bir kırılma, sapma kadardır. Ancak, atom altı parçacıkların davranışlarının tespit edildiğı mikrofizik teknolojilerine rağmen neden PK etkisinin ölçülemediğı ilginç bir sorudur. İyi bir kuram fenomenleri açıklamalıdır. Oysa, PK ile ilgili elimizde iyi bir kuramımız şu ana kadar yoktur.

PK, yere-zamana ve mekansal uzaklığa bağılı olmayan bir etkidir. Bilindiğı üzere, bunlar aynı zamanda kuantum mekaniğinin de özellikleridir. Bu özellikler, özellikle Einstein-Podolski-Rosen deneyi ile ortaya konulmuştur. Bir sistemi oluşturan parçalardan biri üzerinde yapılan bir ölçüm, diğer parçası üzerinde, uzaklıktan ve zamandan bağımsız etki yapar. Aradaki uzaklık santim ya da ışık yılları uzaklığında olabilir. 1935’den sonraki dönemlerde gizli değışkenler kuramı daha belirgin bir üstün güven kazandıysa da, John Bell (1964) ve Alain Aspect (1982) bu düşüncüyü matematiksel ifadelerle sınırlamayıp (Bell eşitsizliğı) deneylerle de bu uzaktan etkiyi doğruladılar. Bu etkileşim atom altı parçacıklar için kesin olarak ortaya konulmuşsa da makroskobik olan kaşık ve beyin için nasıl bir etki oluşacağı belirsizdir. Kesin olarak bildiğimiz kuantum düzeyi, molekül, atom, atom altı parçacıkların düzeyidir. Ancak, kuantum sonuçları, metrelerce ve hatta ışık yılları boyunca yayılabilir.

Diğer yandan kuantum mekaniğinde bir sistemi oluşturan gözlemci ile gözlemlenen (bükülen kaşık) birbirinden ayrılamaz. Kuantum mekaniğinin gözlemciye yüklediği bu işlev, kuramın kendisinden gelir. Dolayısı ile gözlemci sayısının arttırıldığı düşünülüğünde, süreci etkileyecek nihai (son) gözlemcinin kim olacağı belirsizdir. Belki de, deneycinin deneyin sonuçlarına yönelik beklentisi deneyi etkilemektedir. Klasik fizik dünyayı iki kısma ayırır ve aynı gelenek kuantum mekaniğinde de devam eder. Buna göre bir iç fizik bir de dış fizik vardır. Dıştan bakıldığında gözlemleyici ile gözlemlenen ayrı tutulur. Gözlemleyicisi olmayan kapalı bir sistem, iç sistemdir. Bir iç sistemi gözlemlenen + gözlemleyen parçalarına ayırırsak dış fiziksel bir betimleme içindeyi anlamına gelir. Dış fizik, kuantum mekaniğinin ontolojik (varlıkbilimsel), iç fiziksel ise epistemik (bilgisel) yanını yansıtır. Dış fizik, ölçmeye, gözlemlemeye ve algılarımıza bağımlıdır. Bu nedenle de özneldir. Mutlaka bir gözlemleyicisi vardır. Oysa, iç fizikte, ölçme ve değerlendirme yoktur ve özne-nesne ayrımı da yoktur. Başlangıçta oluşan evrensel kural ne ise odur, varlıksaldır. İç fizik durup duruken dışarıdan gözlemleyici ile rahatsız edilir. Dolayısı ile PK'nin hangi fizikle de ilişkili olduğunu ortaya koymak gerekir.

19. yüzyılda Newton (klasik) fiziğin yasaları ideal, nesnel ve eksiksiz bir bilginin ifadesi olarak kabul ediliyordu. Ancak, bugün klasik fizikteki bilgilerle PK açıklamak imkansızdır. Dolayısı ile bizim imdadımıza koşacak tek şey, en azından bugün için, kuantum mekaniği ya da fiziğidir. Kuantum tanımlamaları, alışageldiğimiz klasik kuramlardan kökten farklı olmalarına karşın çok kesindirler. Kuantum mekaniği, nesnel, makine benzeri bir çalışmadan ziyade, öznellik ve bilinci göz önüne alır. Kuantum mekaniğinin, PK ile ilgisinin olabileceğine dair ilk girişim 1974'te düzenlenen bir parapsikoloji konferansında başlamıştır. Burada, Evan H. Walker (1935-2006) ve Helmut Schmidt PK açıklamaya çalışan bir kuramsal model öne sürdüler. Bu daha çok Eugene Wigner'in kuantum mekaniğindeki ölçme sorununa önerdiği çözüme benziyordu.

Kuantum mekaniğini parapsikolojiye ilk uygulayan Evan H. Walker'dir. Walker, temel olarak, Wigner'in fikrini ele alır ve gözlemciyi ön plana çıkarır. Bilinci bir gizli parametre olarak hesaba katar. Bilinç ve diğer parametreler (değişkenler), yer-zaman ve uzaklıktan bağımsız olduklarından, gözlemci beynindeki (nörofizyolojik) süreçler, dışsal kuantum mekanik süreçlerle ilişkilendirilebilir. Walker'in kuramı çok kabul görmememesine karşın, ilk olması açısından çok değerlidir. Ancak, daha sonraları birçok başka yaklaşımlar önerilmişse de, bugüne kadar kabul edilir bir teori öne sürülmemiştir. Ancak, PK yapılabilecek bilimsel bir açıklamanın da kuantum mekaniğinden geleceği kesin gibidir. En azından bu yönde olumlu beklentiler vardır. Ancak, elimizde henüz sağlam bir teori yoktur.

Uzaktan Etki (Psikokinezi) Deneyleri

Bilimsel yaklaşım hareketi 1848'de ABD'de başladı. Parapsikoloji alanında sistematik çalışmaların başlaması ise, 1882'de İngiltere'de, Psikik Araştırmalar Derneği'nin (Society for Psychical Research) kurulmasıyla başlar. Çok geçmeden, 1887'deki üyeleri arasında dönemin saygın bilimadamları da bulunur hale geldi. Bunlar arasında fizikçi J.J.Thomson, Madam Curie

ve Lord Rayleigh, felsefeci Henri Bergson, William McDougal, nöropsikiyariist William James, biyolog Alfred Russell Wallace, William Crookes, Gilbert Murray gibi dahiler sayılabilir. Uzun dönem birçok bilim insanını da bünyesinde bulunduran parapsikoloji çağdaş anlamda bilim olma ve deneysel hale gelme yoluna, Joseph B. Rhine'nin (1895-1980) yaptığı çalışmalarla girdi. Parapsikolojiyi bir üniversite disiplini haline getirmeye çalıştı. 1954 yılında Freiburg Üniversitesi'nde Hans Bender'in (1907-1991), "Psikolojinin Sınır Bölgeleri" adı altında bir kürsü kurmasına izin verildi. Kürsü bugün de "Psikoloji ve Psikolojinin Sınır Bölgeleri" adı altında yaşamaktadır. Ardından 1985'te Edinburgh Üniversitesi'nde Arthur Koestler Parapsikoloji Kürsüsü kuruldu. Daha sonra başka üniversitelerde de bu konu ile ilgili kürsüler kuruldu.

Rhine Deneyleri

Joseph B. Rhine, 1930'lu yılların başlarında Duke Üniversitesi'nde bir dizi araştırma başlattı. PK deneyini planlarken irade gücüyle istemli olarak, rastlantısal atılan bir zar üzerine etki edilip edilemeyeceğini araştırdı. Deneyde, bir dizi zar, eğik bir düzleme olası hileleri (zar tutma) engellemek için otomatik fırlatma aletiyle fırlatılır. İsteyerek çalışmaya katılan ve PK etkisi oluşturmaya çalışan kişi, zar sonuçlarını görüyordu. Kendi isteğini kullanarak, daha önceden belirlenmiş bir zar yüzeyinin üste gelmesi için etki etmesi söyleniyordu. Amaç zarı etkileyerek, genel ortalamanın dışına taşan bir tahmin tutturmaktı.

Uzun yıllar bu metotla çalışan Rhine, 1934-1942 arasında yaptığı PK deneyleri çalışmalarını değerlendirdi ve bir "azalma", isabet oranında düşüş etkisi (decline-effect) buldu. Bu isabet oranlarının, oturumun ikinci yarısında, ilk yarıya göre düştüğünü ifade eder. Rhine bu durumu, PK etkisi uygulamaya çalışan kişinin yorulmasına bağlayarak, psikolojik koşullar ile zarın belli oranda sapma oluşturduğunu kanıtlandığını öne sürdü! 1943'te çalışmalarının sonucunda şöyle yazmıştır: "Demek ki ruh, maddeyi etkileyebilen bir güce sahiptir... Maddeye istatistikî yönden ölçebileceğimiz bir etki yapabilmektedir. PK, fiziksel ortamda, fiziğin tanıdığı hiçbir etkenle, hiçbir enerjiyle açıklanamayacak sonuçlara yol açmaktadır."

Rhine çalışmalarıyla, PK'yi niceliksel istatistiksel ölçüm nesnesi haline getirmeyi başarmıştı, ama vardığı sonuçlar, elde ettiklerine göre epey abartılı ve farklı yöndeydi. Üstelik deneyde olasılıkla kontrol edilemeyen nedenlerle ortaya çıkan "bias/eğilimler" belirgin olarak dışarıda bırakılamamıştı. Daha sonraları Rhine'a birçok ağır eleştiri yöneltildi. PK etkisinin, bir dizi psikolojik değişkenin etkisiyle ortaya çıktığı ve bu değişkenin bulunmadığı yerde, PK'nin gerçekleşmediği kanıtlanıncaya kadar böyle bir etkiye inanmanın anlamsız olacağı ileri sürüldü.

Schmidt Deneyleri

Fizikçi Helmut Schmidt'in geliştirdiği PK deney aygıtları günümüzdeki en önemli deney aygıtlarıdır ve adına atfen "Schmidt Makineleri" olarak anılırlar. Rhine deneylerinde kullanılan rastlantı üretici olan zar yerine radyoaktif elementlerin parçalanma mekanizmalarındaki rastlantılardan yararlanırlar.

Radyoaktif parçalanmalar, kuantum mekaniği açısından tam olarak rastlantısaldır. Kripton-85 gibi bir atom $85\text{Kr} \rightarrow 85\text{Rb} + e^- + \gamma$ şeklinde bozunuma uğrayarak, kararlı olan ve radyoaktif olmayan rubidyuma döner. Bu esnada beta (elektron fırlatma) ve gamma ışınları çıkarır. Bu olay tamamen rastlantısaldır. Radyoaktivite, doğanın kendi zarı gibi çalışır. Bir bozunum olduğunda, sonraki bozunumun ne zaman olacağı bilinemez. Ortaya çıkan gamma ışını, temelde bir foton olmasına rağmen TV'nin yaydığı fotona göre çok fazla enerji içerir (10 bin eV'a karşılık 687 bin eV). Bu ışınlar olasılık hesapları dahilinde, tünelleme ile atomdan ayrılırlar. Yarılanma ömrü ise, bir radyoaktif maddenin %50'sinin tünelleme ile kaybedilmesi zamanıdır. Bir atomun bu şekilde parçalanması çok kısa bir süre alabileceği gibi çok uzun yıllar içinde de olabilir. Sodyum-35 için milisaniye ölçülerinde olmasına karşın, iridyum-115 için $4,4 \cdot 10^{14}$ milyon yıldır. Kripton-85 içinse 10,7 yıldır.

Diğer önemli bir özellik de, radyoaktif bir maddenin tamamen kendi başına davranması ve hiçbir dış etkiye açık olmamasıdır. Parçalanma oranı dışsal etkilerle hiçbir şekilde değişmez. Schmidt'e göre, eğer PK etkisi ile saf rastlantısal süreç olan radyoaktif parçalanma üzerine etki oluşturulabilirse, bu kesin olarak PK varlığını ortaya koyar.

Schmidt makinesinin diğer parçaları, Geiger-Müller sayacına bağlantılı olan radyoaktif stronsiyum-90 içeren bir düzeneğe oluşur. Geiger-Müller sayacı, parçalanma ile ortaya çıkan etkileri elektrik sinyaline çevirerek algılanabilir hale getirir. Bu sinyal "0-bozunum yok" ve "1-bozunum var" şekline veya lamba yanması, yanmaması şeklinde kişinin görebileceği hale getirilir. Bazen de gösterge düzeneği halka şeklinde sıralanmış lambalardan oluşur. Bu lambalarda yanıp sönen ışık "rastlantı yürüyüşü" yapar. "0"da ışık bir önceki lambanın gerisindeki ışığı yakarken, "1"de bir sonraki lambayı yakarak, saat yönünde hareket eder. Deneğin bu şekilde sonuçları görmesi (geri besleme) ve önceden belirlenmiş bir yöne doğru lambaları yakmayı düşünmesi istenir. Bu şekildeki düzeneğe, PK etkisi oluşturmaya çalışan kişi lambaları saat yönünde ya da tersi yönde yakmaya çalışır. Bu sapma deneklerin yokluğunda kaydedilen ortalamalarla karşılaştırılır. Eğer farklılık varsa, istatistiki anlamda deneğin etki ettiği ya da PK oluşturduğu anlamına gelir.

Schmidt yaptığı deneylerinin sonucunda, kendinde böyle bir güç bulunmadığını düşünen deneklerin çok çarpıcı bir şekilde negatif etki oluşturdukları, PK yeteneği olduğunu düşünen kişilerin ise belirgin pozitif sapma (isabet sayısında artma) oluşturduğunu tespit etmiştir. Ancak, birçok kişi de deneylerde başarısız olmuştur. Belirli denekler, ortaya çıkan sonuçları şans olarak nitelendirilemeyecek kadar etkilemişlerdir. Fakat bu sonuçları olumsuz yorumlayan fizikçiler de vardır: "Radyoaktif alfa parçacığı bozunumu gözlemcinin zihin durumu veya ilgisinden bağımsız bulunmuş ve bir etki tespit edilmemiştir".

1976 yılında Schmidt, “önceden kaydedilmiş hedefler” kullandı. Bu deneyler PK açısından geliştirilmiş en zeki deneyler olarak kabul edilirler. Deneyde ilke olarak, gözlemciye deney düzeneğinin göstergesinden bir rastlantı akışı gösterilir. Bu rastlantılar zinciri, hem denek kişinin hem de deneyi yapan kişinin bilgisi olmadan (çift-kör deney), deneye katılmayan kişiler tarafından bir rastlantı üretici tarafından üretilerek önceden kaydedilmişlerdir. Bu deneyler sonucunda, dikkate değer şekilde PK etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Ama nasıl olabilirdi? Akla aykırı bu zor deney koşullarına karşı, psi etkisi önceden kaydedilmiş veriler üzerinde de ortaya çıkmıştı. Bu zamana göre, geriye doğru bir PK olup olmadığı sorusunu da beraberinde getirmektedir. Ya da sezgisel ve öngörü yoluyla önceden kaydedilmiş verilere kişiler ulaşmıştı ve doğru tahmin, PK etkisi olarak görülmüştü.

Princeton Deneyleri

Princeton Üniversitesi’nde fizikçi Robert Jahn ve Brenda Dunne denetiminde, Helmut Schmidt’in radyoaktif rastlantı üreticinden farklı oluşturulmuş bir “rastlantı üretici” kullandılar. Bu deneylerde, “gelişigüzel sayı oluşturma” testleri yapılmıştır.

Denek kişiler, rastlantı üreticiyi önce “+” yönde, sonra da “-” yönde saptırmaya çalışmışlardır. Ayrıca kontrol denekleri de kullanılarak, bu deneklerden rastlantı üreticiye etki etmemeleri istenmiştir. Bu deneyde de anlamlı bir PK etkisi ortaya çıkmıştır. Etki normallere göre çok küçük bir etki olarak görülmektedir ve “toplam etki” denilen, hem “+” yönde hem de “-” yönde olan sapmaların toplanmasıdır. Kontrol olarak kullanılan ve rastlantı üreticiye hiçbir etki etmemeleri istenen denekler ise ne “+” ne de “-” yönde bir sapma oluşturmamışlardır.

Sonuçta, hem seçilen denekler, hem de bütün denekler birleştirilip ortalama sonuç alındığında, şans düzeyinin çok üstünde olan sonuçlar elde ederek, Schmidt deneylerini doğrulamışlardır. Üstün derecede PK yeteneği olduğu düşünülen birkaç kişi ise, istenilen yönde çok belirgin (dört standart sapma) yüksek değerler elde ettiler. Bu deneylerin sonuçları da olumsuz yönde eleştirilerek, istatistiksel yönden yanlışlıklar içerdiği öne sürülmüştür.

Metafaz Daktilo

1974’te, Metafaz daktilo kuantum-tesadüf sistemi denilen, gelişigüzel olayları önceden alınmış kodlara göre tekrar yorumlayan bir ara yüz ve insanlara anlam ifade eden bir çıktı cihazından oluşan bir düzenek yapıldı. Temelde Schmidt cihazına benzemektedir. Metafaz daktilonun merkezinde, bir radyoaktif madde olan Talyum-204 bulunuyordu (talyum beta ışınları yayarak kurşun-204’e dönüşür). Bu esnada ortaya çıkan beta ışınları bir Geiger sayacında belirlenir ve zaman içinde bir dizi elektronik atış üretir. Beta ışınlarının ortaya çıkışı Poisson dağılımı denilen bir eğriye çevrildi. Daha sonra İngiliz dilinde harflerin kullanım sıklığı tespit edildi. İngilizcede en çok kullanılan harf “e” harfidir ve ardından; a,o,i,d,h,n,r,s,t,u,y,c,f,g,l,m,w,b,k,p,q,x,z, şeklinde sıralanırlar. Poisson dağılım noktasına göre belirli harfler kodlandı. Dağılımın en üst noktası “e” olarak kodlandı ve diğer harflerde kullanım sıklıklarına göre sıralandılar. Bu arada alete ekran, ses aygıtı ve bir yazıcıdan oluşan çıktı birimleri de eklendi.

PK etkisiyle metin oluşturmak için, PK konusunda yeteneği olduğunu belirten iki medyum kullanıldı. Daha sonra ayrı zamanlarda, belirli hazır kısa kelimeler verilerek, medyumların metin oluşturucuyu etkilemeye çalışması istendi. Ancak, kayda değer bir etki oluşturulamadı.